

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Макаренко А. П., д.е.н., професор, Гречана Л. С.

Запорізька державна інженерна академія

Авторами статті узагальнено та розвинено мету, завдання та об'єкти аудиту амортизації основних засобів, удосконалено методичні підходи до його проведення, запропоновано програму перевірки та робочі документи аудитора.

The authors of article generalized and developed the purpose, tasks and objects of audit of depreciation of the fixed assets, improved methodical approaches to its carrying out, offer the programme of checking and workings documents of auditor.

Постановка проблеми. Проведення аудиту амортизації основних засобів на підприємствах набуває на сьогодні особливу актуальність. Також велике значення в аудиті має вдосконалення організації та методики аудиту амортизації основних засобів.

Так як від правильного нарахування амортизації основних засобів залежить правильність відображення зносу і залишкової вартості основних засобів, що безпосередньо впливає на величину витрат підприємства та на визначення фінансових результатів його діяльності, а в податковому обліку – на правильність визначення прибутку, що підлягає оподаткуванню.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання організації та методики аудиту основних засобів розглядаються в працях таких вітчизняних науковців, як: Ф.Ф. Бутинець [3], Л.П. Кулаковська [4], М.Ф. Огійчук [5], Б.Ф.Усач [6], К.О. Утенкова [7] та інших. Але в роботах вищевказаних вчених не достатньо приділено увагу питанням щодо аудиту амортизації основних засобів. Можна також відмітити відсутність розробок програми аудиту саме амортизації основних засобів, так як він є частиною загального аудиту обліку основних засобів.

Постановка завдання. Метою роботи є удосконалення методичних підходів до проведення аудиту амортизації основних засобів. Головними завданнями статті є узагальнити і розвинути мету, завдання та об'єкти аудиту амортизації основних засобів, розробити програму аудиту та робочі документи аудитора.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перед початком проведення аудиту амортизації основних засобів необхідно сформулювати мету перевірки.

Вітчизняні вчені визначили мету аудиту основних засобів, їх погляди з цього питання представлені у табл. 1.

Таблиця 1

Мета аудиту основних засобів

№	Вчені	Мета аудиту основних засобів
1	Бутинець Ф.Ф. [3, с.386]	Встановлення: достовірності первинних даних відносно руху необоротних активів; повноти і своєчасності відображення первинних даних в зведених документах та облікових регістрах; правильності ведення обліку необоротних активів та його відповідності прийнятій обліковій політиці; достовірності відображення стану необоротних активів у звітності господарюючого суб'єкта; відповідності методики обліку та оподаткування операцій з необоротними активами чинному законодавству.

№	Вчені	Мета аудиту основних засобів
2	Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. [4, с.319]	Об'єктивний збір і оцінка свідчень про економічні дії і події з основними засобами з метою встановлення ступеня відповідності цих тверджень прийнятим нормам обліку та надання результатів перевірки зацікавленим користувачам. Підтвердження достовірності відображення в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності: початкової вартості основних засобів; сум нарахованої амортизації; операцій, пов'язаних із рухом основних засобів у періоді, що перевіряється.
3	Утенкова К.О. [7, с.112]	Мета аудиту полягає у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації щодо основних засобів.

Узагальнюючи вищевикладене, можна сформулювати мету аудиту амортизації основних засобів, якою є встановлення достовірності, правильності та законності ведення бухгалтерського і податкового обліку амортизації основних засобів, відображення у фінансовій та податковій звітності, відповідно до вимог П(С)БО 7 «Основні засоби» та Податкового кодексу України.

При проведенні аудиту основних засобів необхідно вирішити широке коло завдань. Постановка завдань з методології проведення аудиту основних засобів з літературних джерел представлена у табл. 2.

Таблиця 2

Завдання аудиту основних засобів

№	Завдання аудиту основних засобів	Бутинець Ф.Ф. [3]	Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. [4]	Усач Б.Ф., Душко З.О., Колос М.М. [6]	Утенкова К.О. [7]	Огічук М. Ф., Новіков І. Т., Ра- гуліна І. І. [5]	Авторська про- позиція
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Аналіз показників використання основних засобів	-	+	+	+	-	+
2	Перевірка відповідності нарахування та відображення зносу основних засобів обраній обліковій політиці	-	+	-	-	-	+
3	Перевірка фактичної наявності і технічного стану основних засобів, оцінка придатності наявних основних засобів для функціонування підприємства	-	-	+	+	-	+
4	Перевірка того, що основні засоби відображені у звітності, належать підприємству	-	+	-	-	-	-
5	Контроль дотримання чинного законодавства щодо операцій з основними засобами	-	-	+	+	-	+
6	Законність введення засобів до складу необоротних активів	-	-	-	-	+	+
7	Визначення правомірності віднесення активів до основних засобів	-	-	-	-	-	+
8	Перевірка відповідності оцінки та класифікації основних засобів чинним П(С)БО	-	+	-	+	+	+
9	Встановлення правильності визначення строку корисної експлуатації (використання) основних засобів	+	-	-	-	-	+

1	2	3	4	5	6	7	8
10	Перевірка відповідності класифікації основних засобів та встановлення мінімально допустимих строків корисного використання вимогам Податкового кодексу України	-	-	-	-	-	+
11	Встановлення правильності документального оформлення первинних документів з надходження, переміщення, використання та списання основних засобів	+	-	+	+	+	+
12	Підтвердження достовірності відображення в бухгалтерському обліку первісної та ліквідаційної вартості основних засобів, а також результатів їх індексації та переоцінки	+	-	+	+	-	+
13	Перевірка відповідності обраних методів нарахування П(С)БО 7, Податковому кодексу України; забезпечення незмінних визначених методів протягом звітного періоду	-	-	-	-	-	+
14	Перевірка правильності початку та закінчення нарахування амортизації основних засобів	-	-	-	-	-	+
15	Перевірка правильності нарахування зносу основних засобів	+	+	+	+	+	+
16	Перевірка правильності списання недоамортизованої частини основних засобів під час їх ліквідації	-	-	+	+	-	+
17	Вивчення законності проведення операцій, пов'язаних зі списанням основних засобів внаслідок непридатності їх до використання та ліквідації	+	-	-	-	-	+
18	Визначення фактів неефективного використання основних засобів, реалізації за зменшеною ціною, заниження оцінки, необґрунтованого списання	-	-	+	+	-	+
19	Перевірка відображення в обліку результатів надзвичайних подій з основними засобами	-	-	+	+	-	+
20	Перевірка правильності нарахування сум дооцінки (уцінки) зносу і його відображення в обліку	-	-	-	-	-	+
21	Перевірка операцій з орендованими та переданими в оренду основними засобами	-	-	+	+	+	+
22	Перевірка дотримання податкового законодавства щодо операцій, пов'язаних із придбанням, вибуттям основних засобів, їх орендою, та нарахуванням амортизації	-	+	-	-	-	+
23	Встановлення джерел фінансування відтворення основних засобів	-	-	+	+	-	+
24	Перевірка доцільності проведення ремонту основних засобів та правильності відображення в бухгалтерському обліку понесених витрат	+	+	-	-	+	+
25	Перевірка ефективного використання та збереження основних засобів	+	-	-	-	-	+
26	Оцінка організації синтетичного й аналітичного обліку основних засобів у бухгалтерії підприємства і за матеріально-відповідальними особами в місцях експлуатації	-	+	-	-	+	+
27	Підтвердження законності і правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з основними засобами	+	-	+	-	-	+
28	Перевірка правильності визначення фін. результатів від реалізації основних засобів	-	-	+	+	-	+
29	Перевірка достовірності відображення залишків основних засобів у звітності підприємства	-	+	-	-	-	+

Основними методами, які використовуються при аудиті основних засобів, є опитування, фактична перевірка, порівняння, перерахунок, документальна перевірка, вибіркове дослідження [4, с. 336].

Важливим питанням теорії і практики аудиту є визначення об'єктів, які формують його предмет.

Об'єктами аудиту є окремі або взаємопов'язані економічні, організаційні та інші сторони функціонування системи, що вивчається, стан яких може бути оцінено кількісно та якісно: ресурси, господарські процеси, економічні результати діяльності, організаційні форми управління, методи управління, функції управління [7]. Об'єкти аудиту формуються виходячи з цілей, які необхідно досягнути аудиторю при проведенні дослідження операцій з основними засобами. Об'єкти аудиту основних засобів на думку вітчизняних науковців представлені у табл. 3.

Таблиця 3

Об'єкти аудиту основних засобів

№	Об'єкти аудиту основних засобів	Бутинець Ф.Ф. [3]	Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. [4]	Усач Б.Ф., Душко З.О., Колос М.М. [6]	Утенкова К.О. [7]	Отійчук М.Ф., Новаків І.Г., Рагуліна І.І. [5]	Авторська пропозиція
1	Елементи облікової політики щодо обліку основних засобів: строк корисної експлуатації, порядок і метод нарахування зносу, порядок оцінки та переоцінки основних засобів.	+	-	-	-	-	+
2	Операції з обліку основних засобів	+	-	-	-	-	+
3	Записи в первинних документах, облікових регістрах, звітності	+	+	-	-	-	+
4	Інформація про порушення ведення обліку, недостачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії та перевірок, висновках аудиторів	+	-	-	-	-	+
5	Основні засоби залежно від місця зберігання	-	-	-	-	+	+
6	Основні засоби залежно від відображення в бухгалтерських регістрах, у первинних документах, у Головній книзі, у фінансовій звітності	-	-	-	-	+	+
7	Інформація, зафіксована в різних джерелах щодо основних засобів	-	+	-	-	-	+
8	Групи основних засобів, їх первісна, залишкова, справедлива, ліквідаційна та відновлювальна вартість, а також правильність документального оформлення операцій з основними засобами, достовірність синтетичного та аналітичного обліку, реальність відображення вартості основних засобів і зносу у фінансовій звітності.	-	-	+	+	-	+
9	Економічні та технічні показники використання основних засобів; організація їх обліку та стан внутрішнього контролю.			+	+		+

Кулаковська Л.П. та Піча Ю.В. вважають, що предметна область аудиторського дослідження охоплює всю інформацію, що стосується основних за-

собів, враховуючи і ту, яка виходить за межі бухгалтерського обліку і фінансової звітності (оперативний облік, оперативна звітність про використання основних засобів, аналіз, пояснення персоналу) [4, с.333].

На думку Ф.Ф. Бутинця, предметом аудиту операцій з основними засобами є господарські процеси та операції, пов'язані з наявністю, рухом і використанням основних засобів, а також відносини, що виникають при цьому всередині підприємства та за його межами.

Джерелами інформації для аудиту операцій з амортизації основних засобів є: вимоги нормативних документів, що регламентують облік основних засобів; наказ про облікову політику підприємства в частині обліку основних засобів з відповідними додатками; розпорядчі документи підприємства щодо руху основних засобів; установчі документи; первинні документи з обліку амортизації основних засобів; облікові реєстри, що використовуються для відображення господарських операцій з обліку амортизації основних засобів; акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки, дані внутрішнього контролю та інша документація, що узагальнює результати контролю; звітність [3, с.387-388].

Так як аудит амортизації основних засобів є частиною загального аудиту обліку основних засобів. Тому перед аудитом, безпосередньо, амортизації основних засобів аудиторю необхідно перевірити всі аспекти обліку основних засобів, що впливають на нарахування амортизації.

Методика проведення аудиту амортизації основних засобів повинна відповідати певним етапам аудиторської перевірки.

Документом організаційно-методологічного характеру є план аудиту амортизації основних засобів, який містить основні стадії процесу аудиту, розміщені в логічній послідовності, із зазначенням конкретних завдань, переліку аудиторських процедур, терміну їх проведення та відповідальних виконавців.

Поетапна послідовність дій аудитора, тобто за якими напрямками та з якою інтенсивністю буде проводитись аудит амортизації основних засобів, визначає план перевірки, представлений в табл. 4.

Таблиця 4

Загальний план аудиту амортизації основних засобів

№	Завдання	Перелік аудиторських процедур	Термін аудиту	Аудитор
1	Підготовчий етап			
1	Попереднє знайомство з підприємством-клієнтом; оцінка системи внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку; визначення аудиторського ризику суттєвості; планування аудиту амортизації основних засобів.	Обмін листами; укладання договору; ознайомлення з діяльністю підприємства; опитування й тестування керівництва підприємства й персоналу; вивчення матеріалів попередньої аудиторської перевірки, спостереження; ознайомлення з обліковою політикою підприємства в частині організації обліку основних засобів у ревізованому звітному періоді, її змінами в порівнянні з попереднім періодом.		
2	Основний етап			
	Впевнитись у наявності основних засобів прийнятих до обліку	Фактична перевірка наявності основних засобів		

№	Завдання	Перелік аудиторських процедур	Термін аудиту	Аудитор
	Впевнитись у відповідності методів нарахування амортизації основних засобів чинному законодавству та обліковій політиці, у забезпеченні незмінних визначених методів протягом звітного періоду; впевнитись у правильності: застосування норм амортизації основних засобів, початку та закінчення нарахування амортизації основних засобів, встановлення строку корисної експлуатації; впевнитись у наявності та правильності заповнення первинних документів з обліку основних засобів.	Контроль дотримання чинного законодавства щодо амортизації основних засобів		
	Впевнитись у правильності визначення вартості що амортизується; перевірити щомісячне нарахування амортизації.	Аудит нарахування амортизації основних засобів		
	Впевнитись у правильності та повноті відображення амортизації основних засобів на бухгалтерських рахунках, та у відповідності даних реєстрів аналітичного і синтетичного обліку даним Головної книги та звітності.	Перевірка правильності відображення амортизації основних засобів в облікових реєстрах та звітності		
3	Заключний етап			
	Підготовка і складання аудиторського висновку та звіту.	Здійснення процедур по систематизації та обґрунтуванню інформації.		

На нашу думку, аудит амортизації основних засобів доцільно проводити в чотири етапи (рис. 1).

Рис. 1. Етапи аудиту амортизації основних засобів (розроблено авторами)

Організація і методика проведення аудиту відображається в програмі аудиту, яка є переліком дій аудитора на кожному етапі перевірки. Програма аудиту повинна відповідати певним визначеним критеріям якості аудиторської перевірки: А – наявність; Б – правдивість; В – права та зобов'язання; Г – повнота; Д – вимірювання; Е – оцінка вартості; Є – подання і розкриття. В табл. 5 пропонується програма аудиту амортизації основних засобів, яка надасть можливість визначити характер, час та обсяг перевірки для якісного проведення запланованих аудиторських процедур, що необхідні для виконання загального плану аудиту.

Таблиця 5

Програма аудиту амортизації основних засобів

№ з/п	Мета	Завдання -критерії якості	Перелік аудиторських процедур	Аудиторські докази	Метод перевірки	Код робоч. док.	Термін	Виконавець
1	Фактична перевірка наявності основних засобів							
1.1	Впевнитись у наявності основних засобів, прийнятих до обліку	А, Б, Г, Є, Е	Вибіркова інвентаризація основних засобів	Інвентаризаційні відомості, описи, інвентарні картки	Співставлення, спостереження, докум. перевірка	АОЗ-1		
2	Контроль дотримання чинного законодавства щодо амортизації основних засобів							
2.1	Впевнитись у відповідності методів нарахування амортизації основних засобів чинному законодавству та обліковій політиці підприємства, у забезпеченні незмінних визначених методів протягом звітного періоду; перевірити правомірність віднесення активів до основних засобів, що впливає на нарахування амортизації	Б, Г	Перевірка відповідності методів нарахування амортизації ОЗ на підприємстві – чинному законодавству та обліковій політиці підприємства. Перевірка забезпечення незмінних визначених методів протягом звітного періоду. Визначення правомірності віднесення активів до основних засобів	Наказ про облікову політику, розрахунки амортизації основних засобів	Документальна, нормативна, правова, аналітична перевірка	АОЗ-2		
2.2	Впевнитись у правильності застосування норм амортизації ОЗ, перевірити правильність встановлення строку корисного використання та відповідність наказу про облікову політику	Б, Г	Перевірка обґрунтованості використаних для розрахунків норм амортизації та строку корисного використання об'єктів; співставлення встановлених строків експлуатації в наказі підприємства та фактичне їх застосування при розрахунку амортизації	Наказ про облікову політику, розрахунки амортизації основних засобів	Документальна, нормативно-правова, аналітична перевірка, співставлення	АОЗ-3		
2.3	Впевнитись у наявності та правильності заповнення первинних документів з обліку основних засобів	А, Б, Г, Е	Перевірка наявності та правильності заповнення первинних документів, використання затверджених типових форм	Акти приймання-передачі ОЗ, інвентарні картки, описи	Документальна, нормативно-правова, аналітична перевірка	АОЗ-4		

№ з/п	Мета	Завдання-критерії якості	Перелік аудиторських процедур	Аудиторські докази	Метод перевірки	Код робоч. док.	Термін	Виконавець
2.4	Впевнитись у правильності початку та закінчення нарахування амортизації	Б, Г, Е	Перевірка правильності початку та закінчення нарахування амортизації	Акти приймання ОЗ, розрахунки амортизації	Документальна, нормативно-правова, аналітична перевірка	АОЗ-5		
3	Аудит нарахування амортизації основних засобів							
3.1	Впевнитись у правильності визначення значення вартості, що амортизується, основних засобів	Б, Г, Є, Е	Перевірка правильності: визначення і повноти відображення в обліку вартості що амортизується; встановлення первісної та ліквідаційної вартості; відображення в обліку операцій, пов'язаних із рухом ОЗ; нарахування суми дооцінки (уцінки) зносу і його відображення в обліку	Наказ про облікову політику, розрахунки амортизації, розрахунки дооцінки (уцінки) сум зносу, інвентарні картки, документи про рух ОЗ	Документальна, нормативно-правова, арифметична перевірка	АОЗ-6		
3.2	Перевірити щомісячне нарахування амортизації	А, Б, Г, Є, Е	Перевірка правильності розрахунку суми амортизації	Розрахунки амортизації ОЗ	Арифметична перевірка	АОЗ-7		
4	Перевірка правильності відображення амортизації основних засобів в облікових регістрах та звітності							
4.1	Перевірити кореспонденцію рахунків та впевнитись у правильності відображення амортизації на бух.рахунках	А, Б, Г	Перевірка правильності віднесення амортизаційних відрахувань на відповідні рахунки обліку витрат.	Відомості про розподіл аморти. відрахувань, облік. регістри	Документальна, нормативно-правова, аналітична перевірка	АОЗ-8		
4.2	Впевнитись у повноті відображення в обліку зносу ОЗ та відповідності даних регістрів аналітичного та синтетичного обліку даним рахунків Головної книги	Б, Г, Е	Проведення підрахунків та співставлення даних аналітичного та синтетичного обліку нарахованого зносу з даними рахунків Головної книги	Регістри обліку, Головна книга	Арифметична перевірка, співставлення	АОЗ-9		
4.3	Впевнитись у достовірності відображення зносу ОЗ у звітності та перевірити правильність її складання	А, Б, Г, Е	Перевірка повноти та достовірності облікових записів та залишків у звітності; перевірка правильності складання звітності	Головна книга, звітність	Документальна, аналітична, арифм.перевірка співставлення	АОЗ-10		

Для узагальнення результатів перевірки, на основі програми аудиту амортизації основних засобів розроблені робочі документи, в яких фіксується отримана в ході перевірки інформація, і формулюються відповідні висновки про виявлені відхилення та порушення (табл. 6-15).

Таблиця 6

Робочий документ з перевірки фактичної наявності основних засобів АОЗ-1

№ з/п	Найменування об'єкта ОЗ	Інв. №	За даними підприємства		За даними аудиту		Відхилення	Примітки
			кількість	вартість	кількість	вартість		
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Таблиця 7

Робочий документ з перевірки правомірності віднесення активів підприємства до основних засобів АОЗ-2

Дата акта приймання	№ акта	Найменування об'єкта ОЗ	Інв. №	Критерії віднесення активів до ОЗ				Відхилення	Характер порушення
				Строк корисного використання більше 1 року		Вартість ОЗ більше 2500 грн.			
				за даними підприємства	за даними аудитора	за даними підприємства	за даними аудитора		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Таблиця 8

Робочий документ з перевірки правильності встановлення строку корисного використання основних засобів АОЗ-3

Дата акта приймання	№ акта	Найменування об'єкта ОЗ	Первісна вартість, грн.	Строк корисного використання, років		Відхилення	Характер порушення
				за даними підприємства	за даними аудитора (згідно ПКУ)		
1	2	3	4	5	6	7	8

Таблиця 9

Робочий документ з перевірки наявності та правильності заповнення первинних документів з обліку основних засобів АОЗ-4

Акт приймання-передачі основних засобів												
Дата акту	№ акту	Кореспонденція	Первісна вартість	Інв. №	Заводський №	Найменування об'єкта	Рік випуску	Дата введення в експлуатацію	Висновки комісії	Печатка	Підписи	Примітки
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Таблиця 10

Робочий документ з перевірки правильності початку нарахування амортизації основних засобів АОЗ-5

Дата введення в експлуатацію	№ акта приймання	Найменування об'єкта ОЗ	Первісна вартість, грн.	Місяць, з якого починається нарахування амортизації за даними		Відхилення	Характер порушення
				підприємства	аудитора		
1	2	3	4	5	6	7	8

Таблиця 11

Робочий документ з перевірки правильності визначення та повноти відображення в обліку вартості, що амортизується, об'єктів основних засобів, які надійшли у звітному періоді АОЗ-6

Дата акта приймання	№ акта	Найменування об'єкта ОЗ	Вартість, що амортизується, грн.						Відхилення	Характер порушення
			За даними підприємства			За даними аудиту				
			Вартість ОЗ	Вартість доставки	Вартість установки	Вартість ОЗ	Вартість доставки	Вартість установки		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Таблиця 12

Робочий документ з перевірки правильності помісячного нарахування амортизації основних засобів АОЗ-7

Місяць, рік	За даними підприємства				За даними аудитора				Відхилення та виправлення
	Залишкова вартість на початок періоду	Нараховано амортизації	Введено в експлуатацію	Залишкова вартість на кінець періоду	Залишкова вартість на початок періоду	Нараховано амортизації	Введено в експлуатацію	Залишкова вартість на кінець періоду	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Таблиця 13

Робочий документ з перевірки правильності кореспонденції рахунків з обліку амортизації основних засобів АОЗ-8

Зміст операції	За даними підприємства			За даними аудитора			Відхилення та виправлення		
	Дт	Кт	Сума, грн.	Дт	Кт	Сума, грн.	Дт	Кт	Сума, грн.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Таблиця 14

Робочий документ з перевірки відображення зносу основних засобів у Журналі 4 та Головній книзі АОЗ-9

Місяць, рік	За даними підприємства		За даними аудитора		Відхилення та виправлення
	Журнал 4	Головна книга	Журнал 4	Головна книга	
1	2	3	4	5	6

Таблиця 15

Робочий документ з перевірки правильності складання Балансу АОЗ-10

Показник	За даними підприємства	За даними аудитора	Відхилення та виправлення
1	2	3	4
Залишкова вартість (р.030)			
Первісна вартість (р.031)			
Знос (р.032)			

Висновки. Удосконалено методичні підходи до проведення аудиту амортизації основних засобів, що на відміну від існуючих включає мету, завдання та об'єкти аудиту амортизації основних засобів, програму аудиту та робочі документи аудитора. Удосконалена програма аудиту, яка на відміну від існуючих

містить наступні етапи аудиту: фактична перевірка наявності основних засобів, контроль дотримання чинного законодавства щодо амортизації основних засобів, аудит нарахування амортизації основних засобів, перевірка правильності відображення амортизації основних засобів в облікових регістрах та звітності. На основі наведеної програми розроблені робочі документи аудитора. Це надасть змогу підвищити якість та системність проведення аудиту амортизації основних засобів.

Література:

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг : пер. з англ. / [О.Л. Ольховікова, О.В. Селезньов, О.О. Зеніна, О.В. Гик та ін.].-2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://apu.com.ua>.
2. Про аудиторську діяльність : Закон України від 22.04.1993 р. № 3126-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Бутинець Ф.Ф. Аудит: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів/ Ф.Ф.Бутинець. – 2-е вид., перероб. та доп. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 672 с.
4. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту: навч. посіб./ Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча. – К. : Каравела, 2004. – 568 с.
5. Огійчук М. Ф. Аудит: організація і методика: Навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і допов./ М.Ф.Огійчук, І.Т. Новіков, І.І. Рагуліна. – К.: Алерта, 2012. – 664с.
6. Усач Б.Ф. Організація і методика аудиту: Підручник/ Б.Ф. Усач, З.О. Душко, М.М. Колос. – К.: Знання, 2006. – 295 с.
7. Утенкова К.О. Аудит: Навчальний посібник/ К.О. Утенкова. – К.: Алерта, 2011. – 408 с.

Рецензент – д.е.н., професор Мармуль Л. О.

УДК 330.131.5:338.3:635

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ДИСПАРИТЕТУ ЦІН І НЕЕКВІВАЛЕНТНОГО ОБМІНУ ТОВАРНИХ АГРАРНИХ МАЛИХ ГОСПОДАРСТВ

***Макаренко Ю.П. к.е.н., доцент, докторант
ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН України***

Розглянуто теоретичні і практичні аспекти взаємостосунків аграрних малих господарств із першою і третьою сферами АПК. Виявлено фактори загострення проблеми диспаритету цін на сільськогосподарську і промислову продукцію на користь останньої, що негативно позначилася на мотивацію сільгоспвиробників. Запропоновано бачення методів, способів і важелів вирішення диспаритету цін, та нееквівалентністю обміну між сільським господарством і промисловістю.

Deals with theoretical and practical aspects of the relationship between agricultural small holdings with the first and third sphere of agro-industrial complex. Identified factors of acute problems of the disparity of prices on agricultural and industrial products to the benefit of the latter, which had a negative effect on the motivation of farmers. Proposed vision of methods, ways and tools of the decision disparity of prices, and нееквівалентністю exchange between agriculture and industry.

Постановка проблеми. На аграрному ринку (як і на будь-якому іншому) функціонують два суб'єкти: продавці сільгосппродукції і її покупці. Такий підхід, зрозуміло, є досить узагальненим. При більш конкретному підході продавцями на аграрному ринку є всі господарюючі суб'єкти, що реалізують товарну продукцію.